

RUDAR

••• Glasilo slovenskih rudarjev •••



Izhaja trikrat na mesec in sicer vsak prvi, drugi in četrti četrtek v mesecu, z datumom naslednjega dne. Naročnina znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni in za četrt leta 1 krono. Posamezne številke po 10 vinarjev. Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejmejo. Rokopisi se ne vračajo. Inzerati po dogovoru. Uredništvo in upravnništvo lista je v Zagorju ob Savi.

Vstop v organizacijo je naša npravna dolžnost.

Danes živimo v dobi organizacije. Ves naš kulturni razvoj in napredek se vrši takorekoč v znamenju organizacije. Organizacija pomeni v današnjih časih vse. Brez smotrene organizacije si človeškega dejstvom in delovanja na kakršnemkoli polju sploh več misliti in predstavljati ne moremo. Da se istomišljeniki, ljudje z enakimi stremljenji, predvsem pa ljudje, ki jih tarejo enake nadloge, združujejo, to je dandanes samoposebi umevna življenska potreba.

Kakor je prvotno človek brez moči stal nasproti prirodnim silam, tako je dandanes posameznik na milost in nemilost izročen valovom življenja. Tudi najkrepkejša volja posameznika klone kakor šibka bilka pred neodoljivo silo razmer. Prirodne sile si je uklonil in usuznjil človek s tehniko; življenje in njega pogoje pa zamore samo s pomočjo organizacije uravnati po svoji volji.

Najznamenitejši pomen pa je zadobila organizacija za rešitev socialnega vprašanja. Rešitev socialnega vprašanja, to je rešitev nasprotij in protislovij našega gospodarskega reda. Največje in najbolj kričeče protislovje tega, toli proslavljenega in hvaljenega gospodarskega reda leži, kakor znano, v dejstvu, da mora v kulturnih deželah $\frac{1}{10}$ ljudi vključno pridnemu in napornemu delu živeti najsiromašnejše in najbednejše življenje, dočim oni, ki jim teh $\frac{1}{10}$ ljudi tlačani kot razred posedujočih kupičijo ogromno in vedno še naraščajoče bogastvo. Ali mora to res tako biti? Ni-li to kričeče protislovje? Ali nimamo pravice, ali ni celo naša dolžnost, da se tem razmeram upremo?

Cilj vseh, ki ničesar nimajo razen svoje delavne moči, razen svojega znanja in svojih sposobnosti, gre tedaj za tem, da si priborijo čimvečji delež na tem bogastvu, ki so ga pomagali ustvarjati; njih cilj mora biti v tem, da bodo imeli poleg dela tudi še kaj prostega časa, da bodo ta večji delež na družabnem bogastvu tudi

primerno uživati mogli. Delavca, nastavljenca, uradnika, vse te mora spajati to stremljenje, če nočejo, da kot posamezniki, kot poklic, kot stan in kot razred popolnoma ne zabredejo v močvirje gmotne in duševne bede. Prosto in neovirano se kretajoče gospodarske sile vodijo v socialno siromaštvo, če ne bi njihovega učinkovanja paralizirali in ublaževali s — protisilami. In te protisile so takorekoč zasidrane v napredujoči zakonodaji in v gospodarski organizaciji delojemalcev, v strokovni organizaciji.

Naloga strokovne organizacije je, da v dolgem in vztrajnem boju poveča svojim članom delež na kulturnih dobrih, zaeno pa, da pritiska in vpliva na zakonodajo, da le-ta z zakoni varuje gospodarsko slabejšega. Nada, da bi zamogel posameznik iz lastne moči priti do bogastva in ugleda, ta nada je pač varljiva. In tudi če bi se posameznikom to posrečilo, kakšno korist bi od tega imeli ostali? Če bi velike mase neposredujočih ne bilo, bi tudi mala peščica bogatih obstajati ne mogla.

Samostojnost, ki si je človek kot posameznik v gospodarskem življenju ne more več ustvariti, to samostojnost doseže zopet šele kot član svoje stroke s pomočjo organizacije. Kompaktna masa organiziranih delojemalcev je, če le sama hoče, posameznim podjetnikom nasproti vedno močnejši faktor. Če ima organizacija resno voljo, da svojo moč za koristi svojih članov tudi izkoristi — in to moč ima edino strokovna organizacija — potem se ji bo tudi gotovo posrečilo, izboljšati življenske pogoje svojih članov in povečati njihov delež na sadovih njihovega dela.

Vež, ki veže posameznika tega ali onega poklica z njegovo organizacijo, ta vež je skupnost gospodarskih interesov vseh pripadnikov teh poklicev. Enako je njih stremljenje in istovetna so tudi sredstva v dosego skupnega cilja. Iz te skupnosti in enakosti interesov se poraja solidarnost. Posameznik se podreja skupnemu interesu in celota se poteguje in bori za njega. Čim bolj je razvito čustvo soli-

darnosti, tem večji in izdatnejši je vpliv organizacije. Da je organizacija tem močnejša čim večje je število njenih članov, tega pač ni treba še posebej naglašati. To je tako jasno in samo po sebi umljivo kakor je dvakrat dve štiri. Kdor se postavlja izven strokovne organizacije svojega poklica, ta ne škoduje le sebi samemu, tak človek je obenem škodljivec vseh svojih sotovarišev, škodljivec celote. Najbrž pač simpatizira s stremljenjem organizacije, samo toliko energije nima v sebi, da bi se tudi dejansko izkazal solidarnega s svojimi tovariši ter postal tudi član svoje strokovne organizacije. Tak človek bi pač hotel sadove organizacije uživati, a sam drži križem roke in se ne gane; prelen in prezani-kern je, da bi se v vrstah svojih tovarišev boril za boljšo bodočnost. To je vse prej kakor častno, pa je tudi kratkovidno. Kajti toliko večje uspehe bi organizacija lahko dosegla, če bi ji tudi vsi oni pomagali in jo podpirali v njenem plemenitem stremljenju, ki stoje danes še indiferentno ob strani.

Resnica je, da se večinoma samo vsled tega nič ne doseže, ker je še tako ogromno število onih, ki se iz sebičnosti ali pa iz strahu ne udeležujejo organizacijskega življenja. Zato naj si pač vsak neorganiziran tovariš in vsaka neorganizirana tovarišica vzame resno k srcu znamenite besede, ki jih je izrekel profesor pl. Gizycki:

Vstop v organizacijo in sodelovanje v njej je naša npravna ali moralna dolžnost.

Osramočena razredna justica.

Po nedolžnem obsojeni.

Nad brutalnostjo in tendencioznostjo pruskim sodišč se je že prečestokrat imel priliko zgražati vesoljni kulturni svet, obsodbe pruskim sodišč nad ubogimi delavci, ki niso ničesar zakrivilo nego to, da so se potegovali za svoje človeške pravice, te obsodbe so bile ponajveč pravcati izlivi najbesnejšega razrednega sovraštva; pruska razredna justica je skorodane postala preveč evropska specialiteta. In 3. februarja t. l. se

LISTEK.

O trebušnem tifusu.

Trebušni tifus je kakor kolera nalezljiva bolezen čreves, ki je v naših krajih jako pogosta. Ljudstvo imenuje to bolezen tudi vročinsko bolezen, ker pride v teku bolezni do visoke vročice ali mrzlice (39° — 40° Celzijevega toplomera) in ki traja navadno več tednov. V nekaterih krajih imenujejo to bolezen mačuh ali legar. Provročitelj tifusa je neka mala, še le pod najboljšim drobnogledom vidna glivica, takozvani bacil tifusa, ki sta ga našla leta 1880 učenjaka Eberth in Gaffky. Če pride ta bacil v človeško črevo, se tam razmnoži ter okuži in zastrupi človeško telo. Bolezen se torej ne pojavi takoj, ko jo človek nalezne, marveč se morajo bacili prej razmnožiti in s svojimi strupi (torini) okužiti telo tako močno, da se pokažejo bolezenski znaki. To dobo od vselitve bacila do postanka jasnih bolezenskih znakov imenujemo inkubacijsko dobo tifusa, ki traja dva do tri tedne. V tem času kaže človek le nedoločne bolezenske znake, ki se najdejo tudi pri drugih nalezljivih boleznih, kakor: Pomanjkanje teka, utrujenost, zaspanost, glavobol. Veselje do dela mine in včasih se pojavlja vročica ali

mrzlica. Še le dva do tri tedne po nalezbi se razvijejo jasna znamenja trebušnega tifusa, ki so:

1. Vročica ali mrzlica, ki polagoma narašča in postane čez pet do sedem dni povsem enakomerna ter znaša 39° — 40° Celzijevega toplomera, le redko 41° — 42° C. Vsled vročice utriplje tudi srce hitreje. Pri zdravem človeku utripa srce približno 72 krat na minuto, pri vročinskem pa 96—120 krat in še čez, včasih 140—160 krat na minuto.

2. Pri tifusu zateče vedno vranica in se znatno poveča.

3. Na desni strani trebuha, kjer se nahaja slepo črevo, občuti bolnik bolečine, posebno na pritisk. Pri pritisku na boleče mesto se večkrat sliši pretakanje po črevesu. Trebuh postane močno napet (meteorismus).

4. V začetku bolezni je navadno človek bolj zaprt, a kmalu sledi v večini slučajev driska. Blato je rumenkasto, vodeno in je videti kakor grahova juha. Včasih postane blato krvavo in se izloči do enega litra črne krvi. Taki slučajji so posebno nevarni, ker pride zaradi krvavitve v črevah do silne slabosti, omotice, slabega utripanja žile in večkrat smrti. Še bolj nevarno, kakor krvavitev v črevesih, je pa razpoka v črevah, ki nastane s tem, da prodro tifusne rane (ulesa) črevo in okužijo trebušno mreno. Trebušna mrena se vneme, nastanejo neznosne bolečine v trebuhu,

ki je silno napet. Temu se pridruži kolcanje, slabosti in bljuvanje. V takem slučaju je življenje izgubljeno.

5. Pri tifusu najdemo jezik vedno suh in razpokan.

6. Pri tifusu pride skoro vedno do pljučnega katara, iz katerega se večkrat razvije celo pljučnica.

7. Na koži se včasih v teku drugega tedna pokažejo posebno na prsih, trebuhu ali hrbtu majhne rdeče lise (roseola). Krvne potplutbe pod kožo so bolj redke in se napravijo v posebno težkih in nevarnih slučajjih. Začetkom tretjega tedna se koža nekoliko lušči in izpadejo v mnogih slučajjih lasje.

8. Že v začetku bolezni tožijo bolniki, da jih boli močno glava, posebno na čelu in sencih. Spanje je pomanjkljivo in nemirno. Tožijo, da so močno utrujeni in da se jim nič ne ljubi. Večkrat se zgodi, da začno taki bolniki slabo slišati in skoro popolnoma oglušne. Bolečine v glavi vendar kmalu ponehajo, sluh se zboljša, vendar leže taki bolniki kar tje v en dan v postelji in so brezbrizni za vse. Večini bolnikov se vsled visoke vročice blede in nekateri postanejo popolnoma zmedeni in zmešani. Nekateri bolniki pa v svoji zmedenosti vpijejo in razsajajo, vidijo različne stvari, so preplašeni ter hočejo uiti. (Dalje.)

je tak justični zločin, ki se je izvršil pred 16 leti, javno kot tak razkrinkal. Ta pravosodni škandal ima sledečo zgodovino:

Leta 1895. vršil se je v Baukauu (na Pruskem) nek krščansko-socialni rudarski shod, katerega so se hoteli udeležiti tudi člani in pristaši stare rudarske (socialno-demokratske) zveze. „Krščani pa so to udeležbo zabranili, pa so si v to svrhu priskrbeli prav znatno policijsko varstvo“. Sodrug Schröder, ki je bil vodja socialističnih rudarjev, je zato zahteval svojo vstopnino nazaj, kar se mu pa ni ugodilo. Neki orožnik Münter je nato takoj začel na svoj način „poslovati“: vrgel je Schröderja ob tla, preden je le-ta mogel zapustiti zborovalni lokal. O tej orožniški brutalnosti je nato poročala socialistična „Bergarbeiterzeitung“. Policija se je čutila zaradi tistega poročila žaljeno ter je naperila proti odgovornemu uredniku tožbo zaradi žaljenja časti.

V tej pravdi je sedem rudarjev, med njimi Schröder, pod prisego potrdilo, da je orožnik Münter vrgel Schröderja ob tla. Münter pa je kot uradna oseba to drzno tajil, na kar je bilo vseh sedem rudarjev obsojenih skupaj na osemnajst let ječe in šest mesecev zapora. Vse pravično in objektivno misleče prebivalstvo se je zgražalo nad to sramotno obsodbo, pa žrtev razredne justice se ni moglo več rešiti.

Šele sedaj po 16 letih se je mogel razkrinkati ta pravosodni škandal, tedaj po 16letnem naporu in prizadevanju takratnega zagovornika dr. Niemayerja, ko se je dokazalo, da je bil kronski priča v tej pravdi, orožnik Münter čisto navaden lopov v uradni uniformi. Žalibog svoje zaslužene kazni ni več doživel, ker je pred nedavnim časom še v vseh „uradnih časteh“ umrl.

Takratni obsojenci so svoje kazni prestali, in sicer: Schröder 2 leti in pol, Graf 3 leta in pol, Imberg 3 leta, Beckmann 3 leta, Wilking 3 leta ječe in Thiel 6 mesecev zapora.

3. februarja je bila pruska justica na zatožni klopi, ki sedaj lahko te težke kazni na svoj račun zapiše. Ta justica ima še več kot te kazni na svoji vesti. Ne samo, da so morale njene žrtve dolga leta v ječah trpeti najhujše duševne muke, njihove rodbine so izgubile svojega rednika in svojega očeta, ki je moral po nedolžnem hirati v težki ječi. Žrtve razredne justice pa so bile tudi več let oropane državljanskih pravic. Pruska justica je pač dosledna in popolna, če gre za to, da zadovolji svojo nizko maščevalnost. „Kaznjenca“ Graf in Imberg sta med tem izginila neznano kam in sta najbrž kje v tujini umrla. Sodrug Meyerja pa je ječa na duši in telesu ugonobila. Nekoč zdrav, močan in življenja poln korenjak nam predstavlja danes zlomljenega, strtega starčka, ki se zamore samo z bergljami zadržati še po koncu. Med časom, ko je stokal nesrečnik v ječi, mu je pomrla rodovina, pomrli so mu njegovi starši! Njega je brezsrčna zver, ki ji pravimo pruska justica, najhujše zdelala. Pa tudi zdravje sodruga Schröderja je ječa močno omajala. Neštevilne pa so bile žrtve, ki jih je zaradi te obsodbe doprinašalo socialnodemokratsko časopisje. Težke zaporne kazni so morali pretrpeti socialistični uradniki, ki so se drznili dvomiti nad verodostojnostjo policijskega lopova Münterja in niso hoteli priznavati opravičenosti krvave obsodbe.

Zakleti sovražniki proletariata so napenjali vse kripelje, da bi mogli izsiliti in povzročiti pravo razredno obsodbo. Priče so se že kar pri zasliševanju strahovale in grozilo se jim je kratkoma lože aretacijo, če bi hoteli izpovedati kolikaj obtežilno za orožnika Münterja. In ta policijska strahovanja so vplivala tudi na takratne porotnike, ki so se rekrutirali do zadnjega iz samih „državo ohranjajočih“ meščanov.

Pri prvi razpravi o krivi prisegi je rekel takratni državni pravdnik med svojim govorom porotnikom sledeče:

„... Pomislite, gospodje porotniki, na marsikako stavko!

... Če si, gospoda moja vse to predočite, potem boste uvideli, da moreta strankarsko sovraštvo in strankarska strast roditi zločine.

Ti-le ljudje (obtoženci) pripovedujejo: Proletarci vseh dežel združite se! Iz tega vzroka so nastale krive prisega, ki se je o njih razpravljalo tu pred vašimi očmi.

Prosim vas, gospoda moja, da vprašanje o zavedni krivi prisegi potrdite.“

In porotniki so to storili, k čemur jih je zapeljal državni pravdnik in nesrečniki so postali žrtve nizkotnega razrednega sovraštva.

Tako je tedaj govoril prvi državni pravdnik Peterson dne 17. avgusta 1895 na Essenski razpravi.

Take peklenke zavrtnosti in brutalnosti je zmogel pač samo izprijen lakaj maščevanja željnih krvnikov! Ta mož in pa lopovski orožnik Münter imata justični zločin v Essenu leta 1895. najbolj na vesti.

O sedanjem procesu, ki se je končal dne 3. februarja, se more prav za prav samo toliko reči, da niso več takratni kaznjenci, da so marveč njihovi krvniki sedeli na zatožni klopi. Orožnik Münter se je razkrinkal kot lopov najpodlejše vrste.

Ne strankarsko sovraštvo in ne strankarska strast, kakor je trdil državni pravdnik Peterson; temveč nizkotna maščevalnost policijske države nad stremljenjem brezpravnega ljudstva po pravici in osvoboditvi je rodila zločin, ki ga bo morala država nositi kot pečat večne sramote. Ob sklepu dokazilnega postopanja izjavilo je državno pravdnništvo, da izpovedb svoje kronske priče Münterja ne more več vzdržati, predlaga torej, da se vsi obtoženci oprostite. Bolni Meyer se je skorodane zgrudil zaznavši končno na kakšen lopovski način se ga je bilo pred 16 leti spravilo v ječo.

V ilustracijo tega justičnega zločina hočemo še na kratko osvetliti „značaj“ in lastnosti podleža Münterja.

V sedANJI razpravi se je jasno dognalo, kaj je bil Münter: bil je notoričen pijanec, ki je opetovano zagrešal nasilne izgrede, tako da so ga morali njegovi predstojniki posebno nadzirati, razgrajač je bil najhujše vrste in ravno on je v prvem procesu zagrešil zločin krive prisega, ki so morale zaradi tega trpeti nedolžne žrtve; bil je surov in se je rad pretepal, bil pa je tudi tat, ki je poneveril večje vsote ženitne kavicije. In taka propalica je bila kronski priča državnega pravdnništva; bil je pač potreben kot roditelj nizke maščevalnosti proti razredno zavednemu delavstvu. In za te svoje žalostne „zasluge“, za to brezmejno podlost je celo še avanziral do magistratnega asistenta v Schönebergu. Ali more koruptnost in moralična propalost policijske države kaj še bolj karakterizirati kakor baš ta slučaj? ...

Sedanja razprava o krivi prisegi je vsaj popravila, kar se je še popraviti dalo. In to ni baš malo. Če nič drugega, je ta razprava vsaj ljudstvu odprla oči, da spozna, zakaj se dandanes tako nujno potrebuje ječe in smrtna kazen. Take stvari so pač najuspešnejše orožje razredne justice! ...

Kako „dokazujejo“ izkoriščevalci.

Združeno podjetništvo vseh narodnosti in veroizpovedanj je besno zakričalo, ko so stavili v državnem zboru socialni demokrati predloge za izboljšanje življenskega položaja delavcev. Razrednozavedno delavstvo bo moralo torej pokazati, ali je pripravljeno bojevati odločen boj za svoje pravice. Delavstvo se nikakor ne sme vdajati praznim nadam, češ, saj bo državni zbor vse uredil. Seveda, ako bi bila odločilna večina državnega zbora delavstvu prijazna, tedaj bi že šlo. Ker pa je sedanja zbornica v svoji ogromni množini protidelavska, zato delavci ne morejo od nje mnogo pričakovati in si morajo sami pomagati, to se pravi, prizadevanja socialnodemokratskih poslancev morajo podpirati z utrjevanjem in

večanjem svoje organizacije. Nikdar se še ni buržoazija prostovoljno odrekla česarkoli, kar je zahtevalo delavstvo, ampak vselej jo je bilo treba prisiliti. Sedaj se bo obravnavalo v državnem zboru o delavskem varstvu, ki se namerava nekoliko izboljšati. To pa bo le tedaj možno, ako se bo proletariat resno pobrigal za to zadevo, to se pravi, ako se bo boril.

Oseminosemdeset socialnodemokratskih poslancev so samo prednja straža. Glavno jedro proletarske armade pa so strokovno združeni delavci in ti bodo odločili bitko. Sedaj je v Avstriji okrog 400.000 delavcev organiziranih; toda šele tedaj bo možno izvojevati večjih uspehov, ako bo najmanj en milijon delavcev organiziranih. Kaj pa pravijo podjetniki? Oni govore takole:

„Vseh delavcev je tri milijone. Dokler od teh treh milijonov vsaj en milijon ni organiziranih, toliko časa smo lahko predrzni. Dokler stoji za zahtevami socialnodemokratskih poslancev samo 400.000 organiziranih delavcev, dokler je več kakor poldrug milijon delavcev neorganiziranih, se nam ni treba bati veliko. Poleg tega tudi delajo v našo korist razne narodnjakarske in krščanskosocialne organizacije.

Ali imajo kapitalisti prav, ako tako govore? Da bi ne bile njih besede tako resnične kakor so! Razen teh „dokazov“, ki se z njimi upirajo našim zahtevam, pa imajo še nekaj drugih. Omenjali so jih že na zadnjem svojem zborovanju v Lincu, zlasti temeljito pa so jih ponovili v knjižici, ki jo je izdala njih organizacija in je pravkar izšla. Ti „dokazi“ so seveda pred obličjem pravice jako jalovi in nič vredni, vendar pa si jih hočemo natančneje ogledati, ker nam jako izrazito kažejo samozavest in dobičkaželjnost objestnega podjetništva. Morda bode naše razmotrivanje marsikom odprlo oči ter bo stopil v bojne vrste svojih organiziranih tovarišev.

Torej pričnimo!

Kaj „dokazujejo“ izkoriščevalci proti odpravi pogodbene knjižice? Oni pravijo takole: Ako delavec svojevoljno zapusti delo prej kakor je bilo določeno, tedaj je dosedanja kazen, ki znaša najvišjo plačo ob tistem času, še premajhna, kajti podjetnik ima v resnici še mnogo več škode. Sploh se delavci vse premalo kaznujejo, ako prelomijo pogodbo. Povrniti bi morali vso škodo! Podjetniki sicer dobro vedo, da se to ne da udejstviti in izvesti, toda v svoji pretkanosti mislijo takole: čim hujša kazen proti delavcu, tem bolj se bodo bali delavci! — zlasti nezavedni — stavke. Da delavca izguba plače mnogo hujše zadene kakor podjetnika izguba dobička, za to se podjetnik niti ne zmeni ne. Podjetniki dobro vedo, da je lakota za delavce najhujši bič. Krajtega so podjetniki tega mnenja, da ga ni hujšega greha, kakor če se podjetniku ovira neomejeno izkoriščevanje.

Dobiček je prva in najsvetejša stvar! Da se le dobiček ne zmanjša, pa naj bo kazen še tako huda in velika! Zapor in denarna kazen za posameznega delavca jim je še vse premalo! Treba je denarne kazni tako povečati, da jih delavec niti plačati ne bo mogel! Kdo pa bo plačal? Organizacija! To so vroče želje teh gospodov. In načrt novega kazenskega zakona se jih je tudi usmilil.

To dokazovanje jasno kaže, da smatrajo izkoriščevalci to zadevo za vprašanje moči. Kajti drugače bi ne pripovedovali tako ravno dušno najnespametnejših dokazil in bi ne zasmeovali javno enakopravnosti med delavcem in podjetnikom, ki obstoji — vsaj na papirju. In na strani 8 te znamenite knjižice beremo imenitno trditev, da niti govora ne more biti o enakopravnosti med delavcem in podjetnikom. Kajti čeprav se kaznuje delavec radi prelomitve pogodbe, saj se kaznuje tudi podjetnik — radi drugih stvari.

Ali moremo smatrati tako dokazovanje za resno in pametno? Gospodje izkoriščevalci zahtevajo zase predpravic, da bi smeli neovirano izkoriščati, potem so pa še toliko drzni, da to taje! Ali mislijo gospodje, da delavci ne znajo brati, ali pa sami ne razumejo in ne vedo, kaj so pisali? Možno je samo dvoje, ali podjetniki odpravijo obstoječo neenakopravnost med delavcem in podjetnikom, ali pa povedo, da jo hočejo pridržati. Toda delavcem pripovedovati, da ni neenakopravnost, ako se delavec radi prelomitve

pogodbe zapre, podjetniku pa se ne stori nič žalega, ker se kaznuje radi drugih stvari — to je vneopovpijoča neumnost, ki se lahko porodi v možganih kakega domišljavega in nevednega tajnika podjetniške zveze. Saj bi se navsezadnje še dalo razumeti, ako bi podjetniki rekli: Prelomitev pogodbe je kaznjivo dejanje, ki se mora radi njega kaznovati delavec in podjetnik. Toda to bi bila enakopravnost enakopravnosti pa podjetniki ne marajo.

Njih geslo je: Delavec se mora radi prelomitev pogodbe kaznovati, podjetniku pa se ne skrivi niti las ne. To je vseh podjetnikom; nam delavcem pa seveda ni všeč, ker zahtevamo za vse enako pravico. Ako se opozarja na nevarnosti za človeško življenje, varnost dela, lastnino, javni red itd., ako bi delavec nenadoma prelomil pogodbo in zapustil delo, tedaj se prav lahko pokaže na nič manjšo škodo, ki jo povzroči delavcu podjetnik, ki je prelomil pogodbo. In podjetniku naj bi se raditega nič ne smelo zgoditi.

V knjižici duhte še marsikatero take cvetke zavijanja resnice. Toda že to zadostuje, da vsakdo spozna, kaj vse utegnejo podjetniki poroditi v svoji ošabnosti in napuhu. Dolžnost delavstva pa je, da podjetniškimi možganom temeljito odžene te odbestne in ošabne misli. In to se bo zgodilo samo z organizacijo!

Sovražniki socialne politike — razkrinkani!

Socialnodemokratični poslanci so že pred davnim časom vložili predloge za uvedbo osemurnega delavnega časa v tistih obratih, kjer se mora neprenehoma, vzdržno delati, kakor n. pr. v rudnikih, v raznih tvornicah, zlasti v tvornicah za železo i. t. d. Nadalje so tudi predlagali, naj bi se polagoma uvedel osemurni delavni čas v ostali veliki in mali industriji. O teh dveh predlogih se je pred kratkim obravnavalo v socialno-političnem odseku in v delavskem svetu. In ob tej priliki se je jasno pokazalo omejeno sovraštvo sedanje vlade in meščanskih strank nasproti tem tako važnim zahtevam. Vlada in meščanske stranke so nastopili proti tem človeškim zahtevam in jih pokopali. Ob tej priliki smo zopet čuli staro pesem o prevelikih bremenih, ki jih mora nositi avstrijska industrija.

Torej avstrijska industrija mora nositi prevelika bremena! Komaj so zapeli gospodje to miloglasno pesem, pa je izšla na Francoskem uradna statistika, jako poučna in zanimiva, zlasti zato, ker je te mile tožbe avstrijskih izkoriščevalcev in njih pomagačev v državnem zboru temeljito razkrinkala. Statistika nam daje zanimiv pregled, koliko plačajo razne države v socialno-politične namene. Podatki so tile:

	Skupni izdatki za socialne namene (franki)	Odstotki vseh izdatkov (franki)	Na osebo (franki)
Angleška . . .	300,000,000	6.45	6.65
Švica	6,000,000	4.00	5.75
Francoska . . .	120,000,000	3.00	3.00
Nemčija	81,000,000	2.15	1.25
Italija	21,000,000	0.94	0.62
Avstrija	14,500,000	0.53	0.29

(Frank je 95 vinarjev.)

Ta razpredelnica zasluži, da si jo bliže ogledamo, kajti posamezne številke govore več kakor cele knjige. Anglija stoji na prvem mestu, njej sledi Francoska. Med vsemi velikimi državami pa stoji Avstrija na zadnjem mestu, to se pravi, ona izda najmanjše za socialne namene. Zanimivo je tudi primerjanje po odstotkih, to se pravi, koliko odstotkov od vseh izdatkov potrošijo države za socialne namene. Tu stoji na prvem mestu zopet Anglija, na drugem Švica. In Avstrija je zopet zadnja! Tudi z ozirom na to, koliko odpade na vsakega prebivalca, je Avstrija zadnja! Pri tem pa meščanske stranke in vlada vedno še trde, da koraka Avstrija vsem državam na čelu, kar se tiče socialne politike! Toda te številke jasno dokazujejo, da je ta trditev samo prazno hvalisanje izkoriščevalcev in njih pomagačev v državnem zboru! Borih 29 vinarjev vsako leto za osebo: to je vse, kar da Avstrija za socialne namene. Kljub temu se bo laž o neznosnih socialno-političnih bremenih še vedno in vedno ponavljala in iz te laži se bo še nadalje kovalo orožje proti upravičenim zahtevam avstrijskega proletarijata!

Naše meščanske stranke so vse skupaj malomeščanskega in malokmečkega izvora; njih pristaši so uradniki po mestih, trgovci in pa kmetje po deželi. Kadar stoji poslanec teh strank pred svojimi volilci, tedaj ima vedno polna usta besed proti velikemu kapitalu in tudi v parlamentu govore proti Rothschildu in drugim velekapitalistom — ali ko pa gre za to, da bi sklenili proti velikemu kapitalu kako postavijo v varstvo delavstva, tedaj pa junaško glasujejo proti tisti predlogi, v korist kapitalizmu! To se je zgodilo tudi sedaj, ko so glasovali proti osemurnemu delavniku in s tem zopet pokopali to predlogo! In tako uganjajo z vsemi predlogi, ki so delavstvu v korist in ki bi utegnili zmanjšati ogromne dobičke kapitalistov!

Za to svoje početje bodo meščanski poslanci dobili krepek odgovor od delavstva! Saj volitve niso več tako silno daleč!

Strokovni pregled.

s Pasivna rezistenca državnih uslužbencev v Trstu. Tržaški poštni in carinski uradniki in nastavljeni so zahtevali, da jim vlada dovoli takozvano „pristaniško“ doklado. Ker vlada tem zahtevam noče ugoditi, vsaj v polni meri noče izpolniti, so stopili poštni in carinski uslužbenci v pasivno rezistenco, to se pravi svojo službo opravljati strogo po predpisih. Seveda trpi s tem promet ogromno škodo. Pasivna rezistenca traja šele par dni in že se opažajo prav občutne posledice. Vsekakor bo na ta način vlada prisiljena, da vendar enkrat uredi neznosne gmotne razmere tržaški poštnih in carinskih uslužbencev. Čuje se, da se hočejo tudi uradniki v Opatiji pridružiti rezistenci. Pa tudi na državni železnici je opažati z n a t n a z a k a s n e n j a t o v o r n i h v l a k o v, ker tudi premikači in skladiščno osebje opravlja svojo službo strogo po „predpisih“. Na južni železnici ni še opažati pasivne rezistence, vendar so se tudi tu izrekli uslužbenci solidarne in čakajo samo še na navodila. — Na vsak način spravlja to gibanje tudi meščanske stranke v nemalo zadrego. Saj je znano, kako navadno padejo po tej ali oni delavski stavki, ki jo proklinjajo kot upor proti redu in oblasti. Kakšno stališče pa naj zavzamejo zdaj napram temu uporu državnih uslužbencev proti državni avtoriteti? Saj so vsaj uradniki po večini njihovi pristaši in volilci . . . To je brezdvomno zelo, zelo fatalno!

s V avstrijskem parlamentu se je vzela ponovno v pretres zakonska predloga o ženskem nočnem delu, ki jo je, kakor znano, gosposka zbornica vrnila parlamentu. Sodrug Eidersch je pri tem ostro napadal nazadnjaštvo gosposke zbornice, ki zaprečuje še tako skromne socialne reforme, ki jih je pripravljena uvajati po večini meščanska poslanska zbornica. Zato zahteva delavstvo, da se reakcionarna gosposka zbornica sploh odstrani. Zakonska predloga o ženskem nočnem delu je bila z izpremembo, ki se je sklenila v gosposki zbornici — zakon stopi s tem šele s prvim avgustom t. l. v veljavo — soglasno sprejeta. Na to je prešla zbornica v razpravo o krošnjarskem zakonu, ki se hoče z njim na dozdevno korist malih obrtnikov tako-rekoč ubiti krošnjarsko obrt. V razpravo sta temeljito posegla sodruga Bösmüller in dr. Diamond ter primerno osvetlila nizko demagogijo, ki jo uganjajo trgovinski minister dr. Weiskirchner in pa meščanske stranke s krošnjarskim zakonom. S tem zakonom se prav nič ne bi koristilo malim obrtnikom, pač pa se z njim prav znatno oškoduje industrijo. Če se hoče res malim obrtnikom, malim trgovcem pomagati, potem se mora predvsem dvigniti kupovalna moč odjemalcev, to je zlasti delavskih slojev. Uspešna in obsežna socialna politika, ki naj dvigne revno ljudstvo do boljšega gmotnega položaja, to edino pomeni tudi rešitev malega obrtništva, ne pa to, da se s krošnjarskim zakonom uniči 7000 avstrijskih krošnjarjev. Taka politika je navadno slepilo. Seveda najdejo tudi najtehtnejši dokazi socialnih demokratov pri meščanskih strankah navadno gluha ušesa. Tako tudi takrat. Vkljub temu, da se je stavilo nad 100 izpreminjivalnih predlogov od raznih stranij, je zbornica zakon z večino glasov sprejela. Zakon dovoljuje vsekakor neke izjeme tako tudi za kočevski okraj. Pa je po vsej sestavi tak monstrum, da je verjetno, da sploh ne bo potrjen. Pa glavno je seveda, da se je volilcem med malim obrtništvom nametalo nekoliko peska v oči.

Dopisi.

d Zagorje. Nedeljska veselica z igro „Jakob Ruda“ je ob velikanski udeležbi ljudstva nad vse pričakovano dobro uspela. Že to, da je vodil predstavo sodrug Etbin Kristan, nam je v naprej jamčilo najboljši uspeh, a odkrito rečeno,

nismo mislili, da bodo igralci tako izborni rešili svoje vloge. Bilo bi pač odveč naglašati, da nas je Etbin Kristan s svojim nastopom kot Jakob Ruda naravnost očaral. Tako so bili tudi ostali igralci vsak na svojem mestu. Malo obširnejšo kritiko priobčimo v drugi številki. — Po igri se je razvila neprisiljena prosta zabava in prav noter do jutra so se vrtili veseli parčki . . .

d Zagorje. V nedeljo dne 12. t. m. se je vršilo tu v gostilni Marije Govejšek napovedano predavanje sodruga Mraka. Poslušalci so z zanimanjem sledili njegovim izvajanjem. Predavatelj je med drugim tudi poljudno razložil vse one tuje tehniške izraze, ki se rabijo v vsakdanjem življenju. — Predavanje se v soboto, dne 25. t. m. ob 7. uri zvečer v isti gostilni ponovi, in sicer bo sodrug Mrak predaval za steklarje zaradi lažjega umevanja v nemškem jeziku. Vabimo sodruga steklarje, da se tega predavanja polnoštevno udeležijo.

d Velenje. Tu je dne 14. t. m. ob 9. uri dopoldan ponesrečil rudar Rudolf Trobina. Padla je nanj plošča premoga ter mu zlomila nogo. Popoldan so ga prepeljali v celjsko bolnišnico. Seveda je tudi te nesreče krivo tisto nečloveško priganjanje in odtrgavanje pogojne plače v velenjskem rudniku. Naj bi vendar taki žalostni slučaji zdramili zaspane delavce k spoznanju, da se dajo take razmere ozdraviti samo — z močno organizacijo!

Velenje. Pri našem rudniku se obnašajo uradniki, pazniki in priganjači sploh tako, kakor da bi bil rudnik res že pri kraju. Po rovih vpijejo priganjači po premogu, da bi bilo komaj, če bi vse na en dan izkopali. Kdor teh priganjaških duš ne pozna, bi si domišljjal, da pojde v par dneh rudnik v konkurz. Popolnoma podivjan je v zadnjem času paznik Kraus. Pred kratkim je prišel k partiji št. 19 in je opazil, da imata rudarja en prazen voz in mu ni šlo v glavo, kako da ga takoj ne nasujeta s premogom, dasi bi moral kot star paznik razumeti, da sta imela opraviti s tesarskim delom. Rudarja sta ga še poučila, da sta morala opraviti tesarsko delo, ker bi bilo drugače nevarno, da se pripeti kakšna nesreča, kakršne so v Velenjah nekaj vsakdanjega. Ali vse ni nič pomagalo. Še tisto jutro je denunciral pri ravnatelju partijo 19 in pa še dve drugi partiji, in sicer 18 in 27, da so dotični rudarji leni, da premalo producirajo. En dan pozneje pa je Kraus zopet v čakalnici nahrulil rudarje, da morajo nakopati več premoga, posebno je zopet omenjal partijo št. 19. Delavci so se potem na isti številki tako mučili, čeprav je bilo tamkaj 25° vročine, in še istega dne je ponesrečil rudar Franc Kovačič in prav gotovo zaradi tega, ker se jih nečloveško priganja. Zaslužek pa je tudi pri nas jako boren. Pretečeni mesec so zaslužile neke partije samo 2 K 71 v. Kakor je razvidno iz zgoraj navedenega, nas rudnik nečloveško priganja in izkorišča in da to lažje opravlja mu pomagajo takozvani krščanski socialci, ki delajo vedno razpor med rudarji, da se ne združijo. Zadnji čas izrabljajo vsakovrstna demagogična sredstva, da bi rudarje še bolj razcepili. Na zadnjem zborovanju so jim celo obetali, da bo dobil hišico za 1000 gl., kdor pristopi h krščanskim socialcem in založi 100 gl. Zvest agitator teh krščanskih socialcev je znani razstrelni mojster Kasnik, ki je obvandral že vse politične stranke in sedaj je postal še glavni demagog črnuhov. „Fuj“, možakar, ali se kaj sramuješ.

d Možice - Črno. Dne 12. grudna m. l. so rudarji svinčene rude v Možici potom organizacije predložili rudokopni družbi spomenico za zboljšanje pogojne (Geding) in gosposke (Herrenschicht) plače. Družba je na podlagi spomenice zvišala jamskim in zunanjim delavcem gosposko plačo za 10 do 30 vinarjev na dan. Zunaj in v rudniku delajo delavci večinoma v pogojni plači, na katero se pa podjetniška gospoda sploh ni ozirala. V odgovoru na spomenico omenja podjetništvo, da premikanje v višjo gosposko plačilno stopnjo nikakor ni odvisno od starosti in pri rudniku uslužbenih let, temveč le od zmoglosti za delo. Iz tega se dovolj jasno vidi, da je skrajno izmučenje delavca brez vse meje dejstvo ne le pri pogojnem, temveč tudi pri delu v gosposki plači. Če delavec dela 30 let in še dalje, poslana star in slab, ga družba prestavi od boljše na slabšo stopnjo ne glede na to, da je revež pustil svoje zdravje in moč vedno naraščajočemu kapitalu rudniških milijonarjev. Ker so se delavci v predloženi spomenici sklicevali na vedno naraščajočo draginjo ter naglašali, da obstoječe plače nikakor niso primerne visokim cenam za živila, je gospoda merila delavske želodce in izračunala, da družina obstoječa iz štirih oseb potrebuje letno na živežu: 48 kg slanine, t. j. 4 kg na mesec, okroglo 12 dkg na dan ali cele 3 dkg na osebo; 8 klg svinjske masti, 24 in pol kg suhega mesa, t. j. 2 kg mesečno, 6 dkg na dan ali 1 in pol dkg na osebo; 173 kg pšenične moke, 56 kg ržene moke, 88 kg ajdove moke, 92 kg koruzne moke, 9 kg riža, 113 kg sladkorja, 20 kg in 80 kg kave, 3 kg 75 dkg sira, 21 kg jedilnega olja, 61 kg govejega mesa, t. j. 5 kg mesečno 16 dkg dnevno

ali 4 dkg na osebo; 5 kg fižola, 13 kg kaše, 17 hlebov kruha, 24 kg soli itd. S tem jedilnim listom hoče podjetništvo „dokazati“, kako „dobro“ delavci pri rudniku v Možici žive in da je njih zahteva neopravičena; da pa se je zahtevam delavstva ustreglo, je podjetništvo izboljšalo gospo- sko plačo od 10 do 30 vinarjev na dan, od katerih pa, kakor vsak rudar sam ve, prav nič nima, ker se opravlja večinoma pogojno delo in se plačuje rudarje pod gosposko plačo. Iz tega bi moral rudar vendar enkrat spoznati, da ga smatra rudniški milijonar popolnoma za preprosto delavsko živino, katera mu žrtvuje zdravje in življenje in se mora vrhu tega zadovoljiti z vsakim zrncom, ki ga mu predvrže kapital. Rudarji, kdaj boste odprli oči in pogledali za koga vas smatrajo dobičkaželjni kapitalisti. Kdaj boste spoznali, da je prvi predpogoj za izboljšanje razmer dobra strokovna organizacija, ki se je ustvarila iz rudarske sredine in se bojuje proti takim nesramnim nakanam rudniških podjetnikov. Torej v organizacijo, kdor še ni organiziran!

d Labinj. Po zadnji stavki tukajšnjih rudarjev, ki je trajala celih pet mesecev, pri kateri je trboveljska premogokopna družba pokazala v celem obsegu svoje sovražstvo do delavstva, so si domišljevali naši nasprotniki, da nas bodo s pomočjo podjetnika tudi pri volitvah v rudarsko zadrugo premagali. Dne 29. januarja so bile volitve v drugo skupino zadruge, pri kateri smo zmagali z vsemi našimi kandidati, nasprotniki pa so dobili smešno manjšino.

d Labinj. Trboveljska družba hoče na vsak način naše domače rudarje zatreči. Ker drugače ne gre, si je najela sedaj ogrske delavce, da bi lažje preganjala domačine, toda povedano ji bodi, da tudi teh 31 ogrskih delavcev ne bo razbilo naše solidarnosti. G. Sikst se grozovito moti, če si domišlja, da bo labinjskemu delavstvu s to peščico zaslepljenih Ogrov razbil organizacijo.

Razne stvari.

r Durandov proces se obnovi. Komisija, ki je imela sklepati o tem, je pregledala akte in dokazila in prišla do prepričanja, da je potrebna revizija procesa. Obenem se je ukrenilo, da se Durand takoj izpusti iz ječe.

r Rothschild umrl. Na Dunaju je umrl znani „denarni kralj“ Rothschild. Kako velikansko je premoženje, ki ga zapušča, to si lahko predstavljamo, če upoštevamo, da dobi samo država kot davek na dedščino — nad 20 milijonov kron.

r Proglas kitajskih socialistov. Pred kratkim časom šele se je organizirala kitajska socialistična stranka. Sedaj je izdala svoj prvi proglas na narod. V tem proglasu opisuje bedni položaj, v katerem se nahaja Kitajska in pravi: „Kitajska je slabša od vlačuge“. Vlačuga prodaja za denar svojo ljubezen, dočim moramo mi še plačati, da se nas zatira. Naši zatiralci, Mandžu, so vpeljali nam popolnoma tuj absolutistični režim.“ Dalje se opisuje v proglasu položaj delavcev, ki se jih kakor sužnje prodaja za eksport, med tem ko delavski razred, istočasno uživa v drugih deželah pravico, da odkrito in svobodno govori in piše, o svojih potrebah, ustanavlja društva in ustvarja mogočno zvezo delavcev vseh dežel. Proglas pozivlja dalje vse delavce na Kitajskem, da prično energičen boj za ideale socializma in postavlja sledeče zahteve: odstranitev monarhije, ustanovitev republike na temelju splošne, enake direktne in tajne volilne pravice za moški in ženski spol volitev vseh uradnikov eksekutive provincialne in centralne vlade s predsednikom države vred. Podpisal je ta proglas vodja kitajske socialno-demokratske stranke, Sun-Ven. Tak proglas in njega razširjanje pomeni na Kitajskem smrtno nevarnost. In vendar prodira socializem naprej in naprej!... Kakor pravijo najnovejše vesti, se je zdaj na Kitajskem ustava tudi že upeljala in sicer stopi z letom 1913. v veljavo. Seveda je ta ustava, ki se obeta kitajskemu ljudstvu, skrajno pomanjkljiva, vendar prvi korak je storjen in pomeni brezdvomno sijajno zmago vsepovsod prodirajoče demokracije. S tem stopa Kitajska kot zadnja izmed velikih državnih tvorb v vrste modernih kapitalističnih držav. Tudi med 400 milijonskim narodom kitajskim je za zmiraj strto tisočletja trajajoče absolutistično gospodstvo.

r Bojišče dela. 9363 mrtvih 129.707 težko ranjenih, tako se glasi poročilo iz bojišča dela na Nemškem iz leta 1909., ki ga ravnokar prinašajo uradna izvestja državnega zavarovalnega urada (Amtliche Nachrichten des Reichsversicherungsamtes). 139.070 delavcev je torej leta 1909. v obratih, ki so zavezani za zavarovanje vsled nesreč ali usmrčenih ali pa tako težko poškodovanih, da so trpeli nad 13 tednov na posledicah

nesreče in so torej vlekli zavarovalno rento. Vse- vkupna vsota v obratih ponesrečenih delavcev pa je še mnogo večja. Ta vsota znaša 664.247! Pri 139.070 delavcih je leta 1909. določena renta. V ostalih slučajih so ali delavci pred 13. tednom ozdravili, ali slučaji še niso rešeni ali pa se jim renta odklonila.

r Delavce treba kastrirati, da se ne bodo tako zelo plodili. V občinskem svetu v Lin- den u (Nemčija) ležala je prošnja nekega ru- darja, ki mu na dan plače ni bil izplačan niti vinar, pa je prosil, ker ni imel nikakršnih sredstev občinski svet za pomoč. Ni prosil nikake mило- ščine nego samo za predujmo, ki ga hoče povr- niti, kakor hitro pride do svojega zaslužka. Za razlog prošnji je navedel, da ima celo kopo ne- preskrbljene dece. Zastopniki rudokopa pa so predlagali, da se prošnja odbije, češ da je pro- silec navaden lenuh, ki noče delati. Pregledavši njegovo delavsko knjigo, pa se je videlo, da je delal in je svoj posel opravljal v redu. In ko mu na ta način niso mogli odbiti podpore, je rekel fabrikant Wolf: „Delavce treba ka- strirati, da ne bodo rodili toliko otrok.“ Resnično kapitalistična kultura se lahko ponaša s svojo najnovejšo moralno pridobitvijo. Tako podivjanost in nekulturo še dalje komen- tirati, bi bilo pač odveč.

r Razdelitev kapitala v nemških delniških družbah. Neka uradna statistika o delniških družbah v Nemčiji razpravlja o poslovanju teh družb v letu 1908/9. Ta statistika pa vsebuje tudi zanimive podatke o številu delniških družb o raznih poklicnih skupinah. Vsega skupaj je bilo 30. sept. 1909 v Nemčiji 5222 delniških družb; med njimi 98 komanditnih družb na delnice, v katerih je bilo za 14,737.33 milijonov mark naloženega kapitala. Povprečno torej 2,822.162 mark za po eno družbo. Ob ustanovitvi družb je bilo izdanih delnic za 8,976.233 mark ali za po eno družbo 1,718.924 mark. Delniški kapital se je potemtakem skoraj podvojil. Najvažnejša industri- alna podjetja so pri tej skupni vsoti udeležena kakor sledi:

	Število deln. družb	Delniški kapital do 30. sept. 1909 mark	povprečno po eno družbo mark
Rudništvo	243	1.275,045.000	4,834.560
med njim kameniti premog rudništvo, fužine, kovinska industrijska zveza	43	421,972.000	9,813.302
kamenita in glin. industrija	40	995,457.000	24,886.425
kovinsko izdelovanje	360	459,028.000	1,254.175
strojna industrija in izdelo- vanje instrumentov	160	266,096.000	1,663.100
elektricit-izdelki	547	1.656,448.000	3,028.241
gozdarstvo,	90	622,438.000	6,993.756
postranski produkti, svetilne snovi	159	163,329.000	1,027.226
tekstilna industrija	357	621,619.000	1,701.230
papirna industrija	101	182,648.000	1,808.752
usnjarska industrija	63	120,220.000	1,908.254
živila	936	1.102,948.000	1,178.363
pivovarne	562	649,084.000	1,154.954
sladkorne tovarne	174	170,623.000	980.592
trgovina	793	4.549,834.000	5,737.496
trgovina z zemljiščem	1230	537,273.000	2,335.970
zavarovalnice	133	604,070.000	4,541.880
promet	477	1.528,246.000	3,203.870

r Državni dolg v Avstriji. Kontrolna komisijska državnih dolgov je objavila v začetku januarja o stanju državnih dolgov koncem junija 1910 naslednje poročilo: Državni dolgovi so se v prvi polovici lanskega leta povišali na državnem papirju (Kronenrente) od 1.555.79 na 1.831.70 milijonov. Splošni državni dolg se je na podlagi žrebskega posojila znižal za 10 milijonov. — Avstrijski državnoželezniški dolgovi so se povišali za 1 : 031.7 milijona kron. Skupnega dolga je 12.146.5 milijonov, od katerega se mora plačati letnih obresti 479 milijonov kron. Te obresti se se plačujejo iz žepa revežev z indirektnimi davki na živila.

r Zadrudni zakon proti konsumnim dru- štvo. Glasilo krščanskosocialne stranke na Dunaju „Das Deutsche Volksblatt“ je objavilo pred kratkim notico, v kateri trdi, da ima ob- vestilo iz zanesljivega kroga, da je vlada že iz- delala načrt novega zadrudnega zakona, in da se zbornici še v tem zasedanju predloži. Po po- ročilu je posneti, da namerava vlada ustreči kramarjem in preprečiti nadaljnji razvitek za- drudništva. Verjetno je, da bo vlada gotovo na strani privatnih spekulantov, da bo skušala ustreči trgovcem, ker ima v ministrskem svetu največjega sovražnika konsumnih društev zna- nega Weißkirchnerja kot trgovskega ministra. Dunajski krščanski socialci in slovenski liberalci so si glede nasprotovanja proti konsumnim dru- štvo enaki in bi obe ti stranki bi radi storili proti konsumnim društvom, kar bi le mogli. Zato pa je le priporočati, da se delavstvo kar najbolj oklene konsumnih društev, da bo boj proti poslabševanju zadrudnega zakona bolj uspešen, če bo res kdo poizkusil kak atentat na zadrudni zakon v zmislu poslabšanja. Množic

delavstva, ki stoje za konsumnim zadrudništvom v Avstriji ne bodo premagali ne dunajski kr- ščanski socialci in ne slovenski liberalci, to je sigurno. Da pa bo boj bolj uspešen, pa je pač treba, da se delavstvo tudi pripravi zanj.

r Izpor krojačev v Belgradu. Belgrajski krojaški mojstri so pred nedavnim izpri vse svoje pomočnike.

Občno konsumno društvo v Zagorju

vpisana zadruga z omejenim poroštvom vabi svoje člane na

redni občni zbor

ki bo dne 26. februarja 1911 ob 2. uri popoldne v dvorani gosp. Riharda Mihelčiča v Zagorju.

DNEVNI RED:

- I. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
- II. Računsko poročilo za leto 1910.
- III. Poročilo nadzorništva.
- IV. Sklepanje o čistem dobičku.
- V. Volitev treh nadzornikov, enega namestnika in treh članov v predstojništvo.
- VI. Vprašanja in interpelacije.

Vstop je dovoljen samo članom.

Za nadzorništvo:

Josip Medvešek, zapisnikar.

Ivan Wallend, predsednik.

Občno konsumno društvo v Idriji

9—9
priporoča svojim članom bogato zalogo vsakovrstnega blaga. Društvo ima na izbiri moške narejene obleke po najnovejši modi, ženskega blaga vsake vrste, slamnike za moške in otroke itd. Vse po jako nizki ceni. Pri- dite in kupujte, kajti v lastni prodajalni ste najboljše in najcenejše postreženi!

Kosumno društvo rudarjev v Hrastniku

priporoča 1

svojo bogato zalogo špecerljskega in manufakturnega blaga, kakor tudi čevlje za otroke in odrasle.

Vse po jako nizki ceni.

Delavci! Dolžnost Vaša je, da podpirate svoje podjetje. Član lahko postane vsak.

L. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

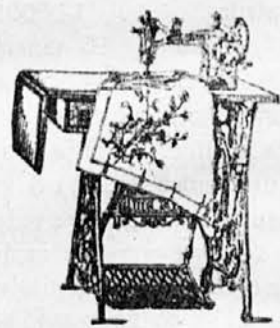
šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji „Adler“.

Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.



Priporočamo našim
-- gospodinjam --

== iz EDINE Slovenske Tovarne v Ljubljani ==

Izdajatelj in zalagatelj Ignacij Sitar in Martin Repovš. — Odgovorni urednik M. Čobal v Zagorju. — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.